

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

สำนักงานเกษตรอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

คำนำ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดอ่างทอง จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน สามารถส่งเสริมและให้การสนับสนุนรวมทั้งแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของชุมชนได้ตรงตามความต้องการ โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จด้านการเกษตร ได้แก่ การเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรทั่วไปสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบภายในศูนย์ฯ จากกิจกรรมต่างๆ เช่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเกษตรของตนเอง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต และเป็นการผลิตที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม มีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสาร และบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ กับเกษตรกรอีกด้วย

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านหมี่ ได้ดำเนินการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานภายในศูนย์ฯ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการถอดบทเรียนนี้จะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ขอขอบคุณประธานศูนย์ฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการครั้งนี้ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านหมี่

กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรกรต้นแบบ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๒
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๕
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๑๔
<u>ภาคผนวก</u>	๑๕
⇒ แผนที่แสดงที่ตั้ง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และ ศพก.เครือข่ายอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	๑๖
⇒ แผนที่การเดินทางไปยังศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	๑๗
⇒ ข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และ ศพก.เครือข่าย อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	๑๘
⇒ แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	๑๙
⇒ ภาพประกอบกิจกรรมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง	๒๐

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
ข้อมูล ณ วันที่ ๙ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายพรवीร์ แสงฉาย
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๒๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลบางเสด็จ
อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
โทรศัพท์ ๐๘๔- ๑๕๘๙๗๔๗
Facebook : พรवीร์ แสงฉาย Line : porn ๑๔๑๒๑๖
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๖
๔. สถานภาพ ☒ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
สถานศึกษา โรงเรียนป่าโมกวิทยาคม
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ไม้ผล

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่

๒.๒ แปลงเรียนรู้ โคก หนอง นา

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ ฐานเรียนรู้การทำปุ๋ยหมักอินทรีย์

๓.๒ ฐานเรียนรู้การทำน้ำหมักชีวภาพ

๓.๓ ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๓.๔ ฐานเรียนรู้การทำบัญชีฟาร์ม/ บัญชีครัวเรือน

๓.๕ ฐานเรียนรู้ด้านการวางระบบน้ำ

๓.๖ ฐานเรียนรู้การปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๙ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑.๑ การลดต้นทุนการผลิต (โดยการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์)

๔.๑.๒ การเพิ่มผลผลิต

๔.๑.๓ การแปรรูปเพิ่มมูลค่าผลผลิต

๔.๑.๔ การจัดการด้านการตลาด

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๑ การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการชีวิตประจำวัน

๔.๒.๒ การจัดทำบัญชีฟาร์ม/ บัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓.๑ การวางระบบน้ำ/ และการปรับระบบนิเวศในแปลงเรียนรู้

๔.๓.๒ การขยายพันธุ์พืช เช่น การตอน การทาบกิ่ง

๔.๓.๓ การปลูกมะนาวในวงบ่อซีเมนต์

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร : การลดต้นทุนการผลิต (โดยการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์)

วัตถุประสงค์ : การทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมี และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปุ๋ยหมักช่วยปรับสภาพดินให้ร่วนซุย ระบายน้ำและอากาศได้ดี ช่วยให้พืชสามารถเจริญเติบโตได้ดี สามารถเพิ่มผลผลิตได้ และยังช่วยลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร สามารถลดต้นทุนการผลิตได้

เนื้อหา : มีการศึกษาและทดลองทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ด้วยตนเอง ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริง และลดต้นทุนการผลิตได้ โดยสามารถเผยแพร่สูตรปุ๋ยอินทรีย์ได้ ดังนี้

- เศษวัสดุเหลือใช้ในแปลงปลูกเกษตร เช่น ใบไม้แห้ง กากอ้อย ฟาง เป็นต้น จำนวน ๒ ส่วน
- ปุ๋ยคอก (ตากแห้ง) จำนวน ๑ ส่วน
- แกลบดิบ จำนวน ๒ ส่วน
- กากน้ำตาล จำนวน ๑ ลิตร
- น้ำหมัก จำนวน ๑ ลิตร
- น้ำ จำนวน ๑๐ ลิตร

จากนั้น ทำกองปุ๋ยหมักโดย วางวัสดุอินทรีย์สลับกับปุ๋ยคอกเป็นชั้นๆ จนได้ความสูงตามต้องการ (ประมาณ ๑-๒ เมตร) รดน้ำให้กองปุ๋ยมีความชื้นพอเหมาะ (สามารถบีบแล้วเป็นก้อนได้แต่ไม่แฉะ) เติมอากาศด้วยการเจาะกองปุ๋ยด้วยไม้หรืออุปกรณ์อื่นๆ เพื่อให้มีอากาศถ่ายเท กลับกองปุ๋ยทุกๆ ๗-๑๕ วัน เพื่อช่วยให้วัสดุย่อยสลายได้ทั่วถึง โดยควบคุมอุณหภูมิของกองปุ๋ยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ไม่ร้อนหรือเย็นเกินไป) ใช้ระยะเวลาการหมักปุ๋ยอินทรีย์ ประมาณ ๑-๓ เดือน ขึ้นอยู่กับชนิดของวัสดุและวิธีการ ทั้งนี้ ควรรักษาความชื้นของกองปุ๋ยให้สม่ำเสมอ ระมัดระวังให้กองปุ๋ยแห้งหรือแฉะเกินไป กลับกองปุ๋ยเป็นประจำเพื่อให้ย่อยสลายได้ดี เมื่อปุ๋ยย่อยสลายจนเป็นสีน้ำตาลดำ ไม่มีกลิ่นเหม็น และไม่ร้อน ก็สามารถนำไปใช้งานได้ และสามารถนำปุ๋ยอินทรีย์ไปตากแดดเพื่อฆ่าเชื้อโรคและเชื้อรา ก่อนนำไปใช้งานได้

ข้อแนะนำ ไม่ควรเหยียบกองปุ๋ยให้แน่น เพราะจะทำให้อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ไม่ควรทำกองปุ๋ยไ้ต้นไม้ เพราะความร้อนอาจทำให้ต้นไม้ตายได้ ไม่ควรปล่อยให้กองปุ๋ยแห้งหรือแฉะเกินไป เพราะจะทำให้จุลินทรีย์ทำงานได้ไม่เต็มที่

การนำปุ๋ยหมักอินทรีย์ไปใช้งาน สามารถนำปุ๋ยอินทรีย์ไปผสมกับดินปลูก หรือใช้โรยรอบๆ ต้นไม้สามารถใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับน้ำหมักชีวภาพเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ : การบรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติจริง

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

๕.๑.๑ การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ตามโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ได้เข้าร่วมการประชุมทั้งในระดับ และระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ในภาคการเกษตรให้เกิดการพัฒนา โดยในการประชุมแต่ละครั้งมีการนำเสนอผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข เพื่อวางแผนกำหนดแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรร่วมกัน ทั้งยัง กำหนดทิศทางวางแผน ติดตามประเมินผลความก้าวหน้า ส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกร โดยให้ความรู้ เทคโนโลยีและ ปัจจัยการเกษตรที่จำเป็น มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและเกษตรกร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

๖.๑.๑ การจัดทำแผนบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. มีการประชุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนและวางแผนการพัฒนาร่วมกันในหลายภาคส่วน ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด อ่างทอง สำนักงานเกษตรอำเภอป่าโมก สำนักงานปศุสัตว์อำเภอป่าโมก สำนักงานประมงอำเภอป่าโมก สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง สถานีพัฒนาที่ดินอ่างทอง สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กาญจนบุรี ฯลฯ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนตามความต้องการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘ สำนักงานเกษตรอำเภอป่าโมก มีการจัดทำโครงการศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพ ศพก. และ ศพก. เครือข่าย อำเภอ ป่าโมก จังหวัดอ่างทอง เพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และ พัฒนาพื้นที่บริเวณ ศพก. ให้ ศพก. ได้มีการพัฒนาศักยภาพสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหาร จัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการ เกษตรในพื้นที่ (สำหรับหน่วยงานร่วมบูรณาการมีการจัดทำแผนตามภาคผนวก)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับ ใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

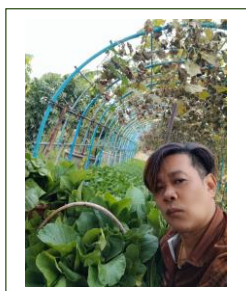
๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตร แบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

การปรับเปลี่ยนแล้วทำให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเริ่มจากการแปรรูปสินค้าทาง การเกษตรแล้วสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ เกษตรกรสามารถกำหนดราคา และสร้างกลไกทางการเกษตรได้เอง สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่หลากหลาย สร้างทางเลือกแก่ผู้บริโภค ลดความเสี่ยง และยังมีช่องทางการตลาดที่

หลากหลายเพิ่มมากขึ้น เช่น ตลาดออนไลน์ รวมถึงการทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยี ยังสามารถส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาด้านการแข่งขันทางการตลาด และปัญหาด้านภัยธรรมชาติ (อุทกภัย)

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- มีการใช้แอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ และช่วยในการบริหารจัดการและตัดสินใจ ในการทำกิจกรรมการเกษตร เช่น การตรวจสอบสภาพอากาศ และติดต่อสื่อสารเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

- การเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตร โดยการแปรรูป พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ให้สามารถแข่งขันทางการตลาดและเพิ่มรายได้

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

- ด้านการเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตร โดยสร้างแบรนด์สินค้า
- มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ จากการศึกษาเรียนรู้ข้อมูลผ่านสื่อโซเชียล
- จัดทะเบียนเป็นสินค้า OTOP เข้าสู่ระบบภาครัฐบาล
- เรียนรู้และใช้สื่อออนไลน์ เพื่อการจำหน่ายสินค้า

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืช ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ และหลากหลาย ทนต่อกระแสความต้องการผู้บริโภค สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงได้

การจัดบันทึกข้อมูลการปลูกพืช การจัดทำบัญชีฟาร์ม เพื่อทราบรายละเอียด และต้นทุน ผลตอบแทน ในกิจกรรมการเกษตร ส่งผลให้มีข้อมูลที่เป็นจริงและสามารถนำมาใช้เป็นตัวกำหนดการผลิตพืช เช่น การปลูกพืชผักต่างๆ หมุนเวียนกัน ลดความเสี่ยงด้านราคา และแมลงศัตรูพืช ในแต่ละช่วงฤดูกาล

การใช้แอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน เช่น แอปพลิเคชันตรวจสอบสภาพอากาศ สามารถใช้เป็นข้อมูลการจัดการแปลงเกษตรได้ รวมถึงแอปพลิเคชัน สอบถามข้อมูลโรคแมลงศัตรูพืช เบื้องต้น และข้อมูลการผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์น้ำหมักชีวภาพต่างๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิต เน้นความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ยังสามารถใช้ช่องทางออนไลน์ในการเรียนรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันในยุคปัจจุบันได้ เพิ่มช่องทางการจำหน่าย ลดระยะเวลาการเดินทางและค่าใช้จ่ายได้อีกด้วย

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ไม้ผล	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่
๑.๒) ผัก	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่
๑.๓) อ้อยคั้นน้ำ	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ งาน

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล จำนวน ๓,๐๐๐ ตัว

๒.๒) ปลาตะเพียน จำนวน ๒,๐๐๐ ตัว

๒.๓) ปลายี่สก จำนวน ๑,๐๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่ไข่ จำนวน ๓๐ ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) กล้วยตาก จำนวน ๓๐ กิโลกรัม/เดือน

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า กล้วยน้ำว่า มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) หน่อพันธุ์

เป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ปุ๋ยหมัก

เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าชุดหลุมปลูก

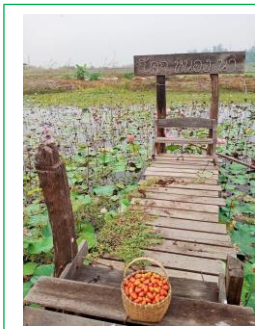
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าวางระบบน้ำ

เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๑๖,๐๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๙๖,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน) ได้จาก
อะไรว้าง ระบุ พืชผัก และ ไข่ไก่

เฉลี่ยรายได้วันละ ๑๕๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์
ของท่าน) ได้จากอะไรว้าง ระบุ กล้วยน้ำว้า มะนาว อ้อยคั้นน้ำ มะละกอ

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๓,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรว้าง ระบุ แตงไทย และกิ่งพันธุ์มะนาว

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๒,๕๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน) ได้จาก
อะไรว้าง ระบุ มะม่วง

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๕,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรว้าง)

๒.๔.๑ มีผลผลิตด้านการเกษตรตลอดทั้งปี หมุนเวียนตามฤดูกาล

๒.๔.๒ มีตลาดรองรับผลผลิตด้านการเกษตร สามารถจำหน่ายสินค้าได้ทุกชนิด และกำหนดราคาได้

๒.๔.๓ ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับของประชาชน ด้านรสชาติและความปลอดภัย

๒.๔.๔ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เกษตรกรหรือประชาชนทั่วไป สามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

๒.๔.๕ เกิดการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน จัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) ในพื้นที่

๒.๔.๖ ส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่ สร้างตลาดนัดชุมชนในหมู่บ้าน “ตลาดคนไทยยิ้มได้บ้านปะขาว”

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๓.๑.๑ ใช้พลังงานโซล่าเซลล์ ในระบบน้ำ ทดแทนพลังงานเชื้อเพลิง

๓.๑.๒ ใช้พลังงานโซล่าเซลล์ ส่องสว่าง ทดแทนพลังงานไฟฟ้า

๓.๑.๓ มีการปลูกไม้ยืนต้นเป็นตัวช่วยในการปรับลดอุณหภูมิในแปลง

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๓.๒.๑ ใช้เศษวัสดุในแปลงเกษตร ทำกองปุ๋ยหมักอินทรีย์

๓.๒.๒ นำเศษขยะอินทรีย์จากครัวเรือน ทำปุ๋ยน้ำหมัก

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- มีความรู้ข้อมูลพื้นฐานด้านพื้นที่ เช่น ระดับพื้นที่ สภาพดิน เป็นต้น

- มีความรู้ข้อมูลระบบชลประทาน และแหล่งน้ำ เช่น ห้วย หนอง คลอง และบึง เป็นต้น
- มีความรู้ข้อมูลระบบขนส่งสินค้า เช่น ถนน เส้นทางสายหลัก สายรองในพื้นที่

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน

สามารถเดินทางได้สะดวก

- ศพก. หลัก เป็นที่รู้จักของเกษตรกร และหน่วยงานภาครัฐ/ เอกชน ในพื้นที่

- ศพก. หลัก มีวิทยากรประจำศูนย์ฯ สามารถบรรยายให้ความรู้กับบุคคลที่สนใจเข้ามาเยี่ยมชมเรียนรู้ได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

- มีคณะกรรมการบริหารจัดการศูนย์ฯ ได้อย่างเข้มแข็ง และมีเครือข่าย

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- เกษตรกร หรือบุคคลทั่วไปที่ต้องการรับความช่วยเหลือ สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก ในหลายช่องทาง ทั้งทางตรง หรือช่องทางออนไลน์

- มีแปลงแปลงเรียนรู้ด้านการเกษตร เป็นแปลงต้นแบบที่ส่งต่อองค์ความรู้ แนวทางแก้ไขปัญหา ด้านการเกษตรต่างๆ และเป็นศูนย์กลางในการประสานหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บริการอย่างใกล้ชิดในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- มีการประชาสัมพันธ์ในช่องทางสื่อออนไลน์ต่างๆ มากมาย ได้แก่ ไลน์กลุ่มหมู่บ้าน ไลน์กลุ่ม ศพก. ป่าโมก ช่องทาง Facebook ส่วนตัว ช่องทาง TikTok มีการอัปเดตและแชร์ข้อมูลด้านการเกษตรที่เป็นประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ

- มีการติดประกาศ เอกสารองค์ความรู้ หรือประกาศแจ้งเรื่องสำคัญต่างๆ ในพื้นที่บอร์ดกลางหมู่บ้าน

- มีการประชุมต่างๆ ตามวาระ เช่น การประชุมกรรมการหมู่บ้าน การประชุมเวทีหมู่บ้าน การประชุมเครือข่ายสภาเกษตรกร เป็นต้น

- มีการให้บริการเข้าร่วมอบรมถ่ายทอดความรู้ในเวทีของหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- มีสถานที่ วิทยากร ประจำศูนย์ฯ เกษตรกรหรือผู้สนใจสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้ พร้อมทั้งเมื่อเกษตรกรหรือผู้สนใจได้รับองค์ความรู้และนำไปปฏิบัติแล้ว ยังได้มีการติดตามเยี่ยมเยียนและพบปะแลกเปลี่ยนกัน

- มีช่องทางการติดต่อได้ทั้งทางตรง (ที่ทำการศูนย์ฯ) และออนไลน์ ได้แก่ ช่องทาง Facebook / Line หรือติดต่อทางโทรศัพท์

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- มีสถานที่ศูนย์เรียนรู้ฯ ที่ให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้สนใจทั่วไป เข้ามาศึกษาเรียนรู้เยี่ยมชมได้อย่างสะดวก

- มีการพัฒนาแปลงต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

- มีการขยายผลให้เกษตรกรหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจภายในหมู่บ้าน

- มีการรวมกลุ่มเกษตรกรและผู้สนใจ ผลิต แปรรูป และจำหน่ายผลิตภัณฑ์สร้างรายได้

- มีการจัดการด้านการตลาดสินค้า และเชื่อมโยงกันภายในชุมชน

- ปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัคร เป็นผู้แทนหน่วยงานต่างๆ ประสานขอโครงการและงบประมาณที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกร

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- เป็นต้นแบบของการพัฒนาเกษตรกรและบุคคลทั่วไปภายในชุมชน

- ดำเนินการจัดการประชุมคณะกรรมการศูนย์ฯ เพื่อวางแผนทางและส่งเสริมพัฒนาเกษตรกร

ให้เป็นต้นแบบ

- เป็นผู้ประสานงานหน่วยงานต่างๆ ภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และอื่นๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาเกษตรกร

- ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- เป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ปรับเปลี่ยนการทำเกษตรเชิงเดี่ยว เพื่อลดความเสี่ยงในด้านต่างๆ เช่น ราคา ภัยธรรมชาติ ศัตรูพืช เป็นต้น
- เป็นผู้นำองค์ความรู้ต่างๆ เผยแพร่ให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป
- เป็นผู้ผลักดันส่งเสริมการเปิดโรงเรียนเกษตรกรทำนาในอำเภอป่าโมก
- เป็นต้นแบบการทำการเกษตรแบบครบวงจร รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในชุมชนให้มี

คุณภาพ

- ได้รับรางวัลเกษตรกรดีเด่น ในระดับจังหวัดและระดับประเทศ
- เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานราชการ สามารถปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- เป็นผู้นำธรรมชาติก่อนเป็นผู้นำอาสา มีการทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานราชการกับเกษตรกร ในการก่อตั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ เป็นระยะเวลากว่า ๒๕ ปี
- เป็นผู้นำอาสาสมัครให้กับหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นๆ ในการประสานงาน เสนอขอโครงการเพื่อการพัฒนาพื้นที่ และเป็นช่องทางหนึ่งให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงหน่วยงานราชการได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

- รับฟังปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ ให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนในเบื้องต้น พร้อมทั้งเป็นฝ่ายติดต่อประสานงานหน่วยงานทั้งในและนอกพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาต่อไป

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- มีความอุทิศตนด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติจริง ให้เกษตรกร และประชาชนในชุมชน อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน มากกว่า ๒๕ ปี

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ขยัน มุ่งมั่น ใฝ่หาความรู้ มุ่งสู่การพัฒนา

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑.๑ นายศุภกฤต การวรรณ	เกษตรอำเภอป่าโมก
๑.๒ นายธนกฤต ชมภูษ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๓ นายพุทธิพงษ์ จำลอง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๔ นางสาวกนกพร พงษ์พานิช	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๕ นางสาวสายชล พ่วงคำมี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ประสานงานนัดหมายการเข้าสัมภาษณ์ถอดบทเรียน
- มีการสัมภาษณ์ แลกเปลี่ยน เก็บข้อมูล และเยี่ยมชมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
- มีการบันทึกถ่ายภาพนิ่ง และวิดีโอ เพื่อใช้ในการจัดทำข้อมูลสรุป และวิดีโอทัศน์เผยแพร่ต่อไป

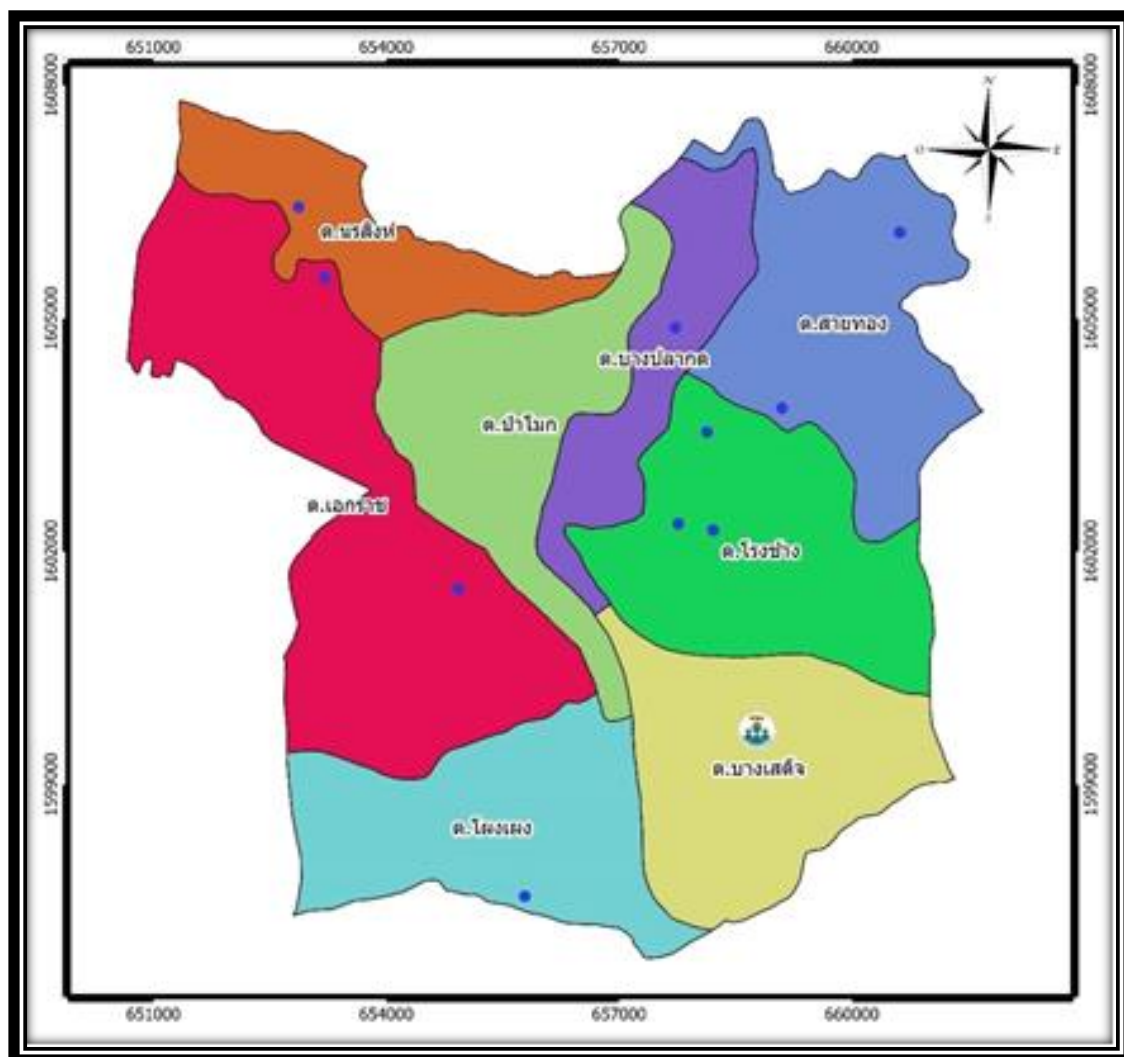
๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- อุปสรรคในการถอดบทเรียน ได้แก่ ภารกิจของเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก มีมาก ต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า และใช้เวลาอย่างคุ้มค่า
- ข้อเสนอแนะ มีการสรุปข้อมูลในส่วนสาระสำคัญ และเรียบเรียงให้มีความเข้าใจง่าย เพื่อเผยแพร่ยังผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ภาคผนวก

⇒ แผนที่แสดงที่ตั้ง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และ ศพก.เครือข่ายอำเภอ ป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

⇒ ข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และ ศพก.เครือข่าย

อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

ที่	ชื่อศูนย์ ศพก.	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ-นามสกุล ประธานศูนย์
			หมู่ที่	ตำบล	
๑	ศพก. อำเภอป่าโมก	เศรษฐกิจพอเพียง	๓	บางเสด็จ	นายพรปวีณ์ แสงฉาย
๒	ศพก.เครือข่าย ต.สายทอง	เศรษฐกิจพอเพียง	๕	สายทอง	นายรามสรรค์ หิรัญโณภาส
๓	ศพก.เครือข่าย หมู่ที่ ๕ ต.สายทอง	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผัก	๕	สายทอง	นายประเสริฐศักดิ์ จันทร์ทองอยู่
๔	ศพก.เครือข่าย หมู่ที่ ๓ ต.โรงช้าง	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๓	โรงช้าง	นายสำเริง เมฆสอน
๕	ศพก.เครือข่าย หมู่ที่ ๕ ต.โรงช้าง	เศรษฐกิจพอเพียง	๕	โรงช้าง	นายเพทาย พุ่มพฤษ
๖	ศพก.เครือข่าย หมู่ที่ ๑ ต.เอกราช	เศรษฐกิจพอเพียง	๑	เอกราช	นายสมบัติ พานทอง
๗	ศพก.เครือข่าย หมู่ที่ ๕ ต.เอกราช	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๕	เอกราช	นายกนก แสงสว่าง
๘	ศพก.เครือข่าย ต.โผงเผง	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๑๐	โผงเผง	นายประโยชน์ เฉลิมกลิ่น
๙	ศพก.เครือข่าย หมู่ที่ ๖ ต.นรสิงห์	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผัก	๖	นรสิงห์	นางพรรณทิพย์ รัตนอมรชัย
๑๐	ศพก.เครือข่าย ต.บางปลากด	เศรษฐกิจพอเพียง	๕	บาง ปลากด	นางสาวสำเริง เจื่อนงาม
๑๑	ศพก.เครือข่าย ประมง ต.โรงช้าง	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๓	โรงช้าง	นายภิรม แยมพลับ
๑๒	ศพก.เครือข่าย ต.ป่าโมก	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผัก	๓	ป่าโมก	นายอุดม นพรัตน์

⇒ แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑	พัฒนาศักยภาพ ศพก.	๑ สิงหาคม ๒๕๖๘ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘	สำนักงานเกษตร อำเภอป่าโมก
๒	ส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงไก่ไข่	๑ สิงหาคม ๒๕๖๘ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘	สำนักงานปศุสัตว์ อำเภอป่าโมก
๓	สนับสนุนพันธุ์ปลาแก่ ศพก.	๑ สิงหาคม ๒๕๖๘ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘	สำนักงานประมง อำเภอป่าโมก
๔	ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพ	๑ สิงหาคม ๒๕๖๘ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘	สถานีพัฒนาที่ดิน จังหวัดอ่างทอง
๕	ทบทวนการจัดทำบัญชีฟาร์ม/ บัญชีครัวเรือน	๑ สิงหาคม ๒๕๖๘ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘	สำนักงานตรวจบัญชี สหกรณ์กาญจนบุรี

⇒ ภาพประกอบกิจกรรมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

ภาพประกอบกิจกรรมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

